

berlare

Over bijen, wespen, ...: wat te doen bij prikken en hoe ze voorkomen

Enkele tips om het onderscheid te maken tussen bijen en wespen. Je krijgt ook een woordje uitleg bij het nut van deze diertjes en een paar tips om steken te voorkomen en te verzorgen.

Honingbij

- slank gebouwd;
- licht behaard;
- bruin/zwart;
- meestal in de nabijheid van het nest of van bloemen;
- vermijdt mensen;
- is niet agressief, maar zal wel steken bij bedreiging (verdedigt nestingang);
- kan slechts éénmaal steken, verliest de angel (met weerhaakjes) en sterft;
- een nest is meerdere jaren in gebruik, maar is zelden te zien in het wild (enkel in bijenkasten).

Hommel

- fors gebouwd (mollig);
- sterk behaard;
- zwart met gele, oranje of witte banden;
- meestal in nabijheid van het nest, bloemen of struiken;
- vliegt traag;
- vermijdt mensen en is niet agressief, steekt zelden;
- het nest is slechts één seizoen in gebruik;
- sterft uit tegen de winter.

Wesp

- slank gebouwd ('wespentaille');
- weinig of niet behaard;
- geel/zwart;
- meestal in de nabijheid van het nest, fruitbomen, etenswaren, vuilnisbakken, ...
- vliegt agressiever, verdedigt de nestingang, kan spontaan steken (tot 10 maal);
- nest slechts één seizoen in gebruik;
- sterft uit tegen de winter.

Solitaire bij

- vaak zeer klein en de soorten zijn moeilijk te onderscheiden;
- zeer verschillend zowel qua uiterlijk als qua levenswijze (bootst andere soorten na uit zelfbescherming);
- leeft alleen, maakt individueel nest; vaak in holle takken/rietstengels of in zand
- vermijdt mensen;
- meestal in nabijheid van bloemen;
- steekt zelden en de angel is vaak te klein om de huid te doorprikken.

Zweefvlieg

- relatief klein en de soorten zijn moeilijk te onderscheiden;
- zeer verschillend qua uiterlijk (bootsen andere soorten – die wel kunnen steken – na uit zelfbescherming);
- heeft geen angel en kan dus niet steken;
- zeer korte antennes (onderscheidt zich zo van de bovenstaande vier dieren die wel kunnen steken);
- heel wendbaar, kan perfect stil hangen ('zweven');
- meestal in de nabijheid van bloemen of in tuinbouwkassen.

De 'hymenopteren' of vliesvleugeligen (waaronder bijen, hommels, en wespen) zijn beschermde diersoorten (K.B. 22/09/1980).

Neem daarom enkel contact op met de brandweer indien het wespennest een werkelijk gevaar vormt. Bijennesten worden niet door de brandweer vernietigd. Voor het ophalen van een zwerm honingbijen neem je het best contact op met een imker of met de Koninklijke Vlaamse Imkersbond (www.konvib.be).

Altijd nuttig...

De **honingbij** is de belangrijkste schakel in het bestuivingproces, dat verantwoordelijk is voor 30% van al het menselijk voedsel. Ze wordt ingezet voor de bestuiving van cultuurgewassen, wat zorgt voor een natuurlijke kwaliteits- en kwantiteitsverhoging van ons voedsel. De door bijbestuiving ontwikkelde vruchten en zaden dienen als voedsel voor andere dieren. De honingbij levert ons bovendien honing en koninginnengelei (voedings- en geneesmiddel), bijenwas voor industriële en artistieke toepassingen: kaarsen, boenwas, cosmetica, ...), bijengif (geneesmiddelenindustrie), propolis (voedings- en geneesmiddelenindustrie).

Ook **hommels** en **solitaire bijen** zijn een belangrijke schakel in het bestuivingproces en zij zorgen mee voor het behoud van het natuurlijk evenwicht.

En zeker de **wesp** is nuttig voor het 'opkuisen' van de natuur. Het is een heel belangrijke natuurlijke insectenbestrijder: de wespen van één enkele nest kunnen bijvoorbeeld op enkele uren tijd duizenden muggen doen verdwijnen. Daarvoor zijn er anders een hele hoop antimuggentabletten nodig...

... soms eens vervelend

Om zo min mogelijk insecten aan te trekken en de kans op een prik te verminderen, hebben we nog enkele tips:

- Draag geen felgekleurde of zwarte kledij. Wit, groen en lichtbruin zijn het minst aantrekkelijk voor insecten;
- Vermijd grote, bruske en zwaaiende bewegingen bij het naderen van een insect;
- 'schiet' insecten met de vinger van je lichaam;
- Blijf weg van nestingen;
- Let extra op in de buurt van afgefallen fruit, vuilnisbakken, etenswaren en zoete drankjes;
- Dood geen wesp, bij of hommel in de buurt van een nest, want bij bedreiging wordt er een geur verspreid die soortgenoten aantrekt en aanzet tot steken;
- Wees extra oplettend als je allergisch bent.

Eerste hulp bij een steek

Algemeen

- symptomen: rode, jeukende, pijnlijke zwelling op de plaats van de steek;
- actie: steekplaats afkoelen (ijskompres), niet wrijven of krabben, eventueel pijnstillende zalf aanbrengen;
- bijensteek: zo snel mogelijk de angel verwijderen door een wegschrapende beweging met de vingernagel of met een pincet (gifzakje niet platknippen!).

Allergische reactie

- symptomen: grote zwelling (+10 cm), jeuk, netelroos, acute niesbuien, neusloop, braken, diarree, duizeligheid, ...
- actie: zwelling afkoelen, anti-allergisch geneesmiddel innemen, arts verwittigen bij aanhoudende zwelling (+24 u), bij symptomen op afstand (=elders dan het steekgebied) of bij gekende overgevoeligheid.

Anafylactische shock

- definitie: zeer onvoorspelbare, levensbedreigende situatie, veroorzaakt als gevolg van een overgevoeligheidsreactie van het lichaam;

- symptomen: angst, verwardheid, zweten, braakneigingen, bewustzijnsdaling, snelle en oppervlakkige ademhaling, snelle en dikwijls moeilijk voelbare hartslag, soms gevolgd door een ademhalings- en hartstilstand;
- actie: zo snel mogelijk de hulpdiensten (112 + MUG) verwittigen, slachtoffer neerleggen, vitale functies (bewustzijn, ademhaling, hartslag) controleren, eventueel adrenaline (EpiPen) toedienen, indien nodig starten met reanimatie (beademing en hartmassage).

Overweeg altijd om een arts te raadplegen of de hulpdiensten te verwittigen bij een steek in de halsstreek of mond- en keelholte, want de zwelling zou de luchtweg kunnen afsluiten!

* * *